لەدایکبوونی دووەم وەهمێك بەناوی ڕۆمان … سەدیق سەعید ڕواندزی

لەم ساڵانەی دواییدا، نەریتێکی نامۆ لە دنیای ئەدەبی ئێمەدا دەرکەوتووە و بەداخەوە خەریکە دەبێتە دیاردەیەك، کە ئەویش نووسینی بە ناو ڕۆمانە لەلایەن کەسانێکەوە کە هیچ ئەزموونێکی نووسینی ڕۆمان و هیچ شارەزاییەکییان لە هونەری نووسینی ڕۆمان نییە.بگرە وادەزانن گێڕانەوەی ڕووداوێك، یانیش ئەندێشەسازیی و فەنتازیایێکی نێوخەیاڵییان، بەسە بۆ ئەوەی بیخەنە سەر کاغەزو بوێری ئەوەشیان هەبێت ناوی بنێن ڕۆمان.تا ئەو ڕادەیەی لە ساڵێکدا، چەندین بەناو ڕۆمان دەکەونە بەردیدەی خوێنەر بە بێ ئەوەی هیچ چێژوجوانییەکی پێ ببەخشن.
ئەگەر بە مێژووی نووسین و قۆناغەکانی ئەدەبی کوردی دابچینەوە، دەبینین لە هەریەك لەو قۆناغانەدا، تەنها چەند ڕۆماننووسێك دەرکەوتوون و ڕۆمانیان نووسیوە، چونکە هەموو کەس بوێری ئەوەی نەبووە ورێنەیەك چاپ بکات و ناوی بنێت ڕۆمان، وەك ئەوەی ئێستاو لەلایەن ئەو نەوەیەوە دەیبینین. کە ڕەنگە تیایاندا بێت، لە هەموو ژیانیدا بیست ڕۆمانی نەخوێندبێتەوە.
لە ڕاستیدا، ئەوەی زەمینەی برەودانی بۆ ئەو جۆرە بەناو ڕۆمانانە ڕەخساندووە و ڕەواجی پێداون، بە داخەوە ستاییشنامە و پیاهەڵدانی نابابەتییانەی بەشێك لەوانەیە کە گوایە لێکۆڵینەوەی ئەدەبی و ئەکادیمی دەنووسن و ستاییشی ئەو بەناو ڕۆمانانە دەکەن لە پەراوێزی هاوڕێیەتی و شارچییەتی و ئایدۆلۆژییەوە، کەچی دەیان دەقی جوانی دیکە فەرامۆش دەکەن. لە کاتێکدا بە بڕوای من وەك خوێنەرێك، ئەو جۆرە بەناو ڕۆمانانە نەك نابێت ستاییش بکرێن، بەڵکو دەبێ زۆر بە قووڵی ڕەخنە بکرێن، هیچ نەبێت بۆ ئەوەی سنوورێك لە بەردەم کەسانی تر دابنرێت کە ئەوانیش نەکەونە هەڵەی نووسینی ڕۆمانەوە کە یەکێکە لە جوانترین و پڕچێژترین ژانری ئەدەبی.
بێگومان ئەگەر نووسین بە گشتی وەك پەیامێك بەدەر لە هونەری نووسین و چێژ ببینین، ئەوا ئەو پەیامە لە ڕۆماندا تا سنوورێکی گەورە دەڕوات. چونکە دەشێ ڕۆمان ئەو ڕووبەرە کراوەیە بێت کە خوێنەر لێیەوە ئاشنای نەتەوەیەك بە هەموو سیما نەتەوەییەکانییەوە

بێت. خوێنەر کە ڕۆمانەکانی خالید حوسێنی دەخوێنێتەوە ئەفغانییەکان دەناسێت، کە قەدی بامبێ دەخوێنێتەوە، ئازاری کارەکەرە فلیپینییەکانی بەدەستی عەرەبە دەوڵەمەندەکانی کەنداو دێتە بەرچاو، کە حەسارو سەگەکانی باوکم دەخوێنێتەوە، ستەمی پەتریاکی کۆمەڵگای کوردی دێتە بەرچاو.چونکە لە بنەڕەتدا، ئەوانە لە ماهیەتی ڕاستەقینەی ڕۆماننووسین گەیشتوون. کەچی کاتێ سەرنج لە بەناو بەشێکی زۆری ڕۆمانی ئێستا دەدەین، بەتایبەتیش نەوەی ئێستا، دەبینین نەك هەر ئەو نووسینانە ناچنە خانەی ڕۆمانەوە، بەڵکو وەهمسازییەکە کەلە زۆرکاتدا نووسەرەکەشی لە بەردرێژدادێی و ناشارەزایی لە هونەری نووسینی ڕۆمان، خۆشی نازانێت چی دەڵێت.

زۆر لەو بنووسانە ڕۆمان بە ڕووداو تێگەیشتوون، یاخود بە ناونانی سەیرو سەمەرەی کارەکتەرەکان وەك پایان و گولناق (کەلاسایکردنەوەیەکی زەق و کۆپیکراوی ناوی کارەکتەرەکانی ڕۆمانەکانی بەختیار عەلی)یە، وادەزانن ڕۆمانیان نووسیوە. کەچی بە پێچەوانەوە هەر تەنها ئەو کاتانە وەك ڕۆمان دەبینرێن کە چاپ دەکرێن، ئیدی دەچنە پەراوێزی مێژوو و فەرامۆش دەکرێن، لە کاتێکدا تا چەندین ڕۆمان هەن، وێرای زەمەنێکی درێژ لە نووسینیان،کەچی هێشتا بە زیندوویی لە هزری خوێنەری کورد ماونەتەوە.چونکە ڕۆمانی نەمر، پێویستی بەناساندن نییە، بەڵکو خۆی خۆی بەسەرخوێنەر دەسەپێنێت. (لەدایکبوونی دووەم) ناوی کتێبێکە کە ناوی ڕۆمانی بە سەرەوەیە.

کاتێ وەك خوێنەرێك لە خوێنەوەی ئەو بەناو ڕۆمانە بوومەوە، دیمەن و ڕووداوەکانیم، وەك فلمێکی کۆمێدی کە لێکۆشنەکانی هیچ پەیوەندی مۆنتاژی و سینەمایان بەیەکە و نییە هاتە بەرچاوە.چونکە بنووسی ئەو بەناو ڕۆمانەش، لە ڕۆمانەکەیدا باسی هەموو شتێك دەکات و هەر شتێك بە خەیاڵی داهاتبێت، وەك قووتووی عەتار ئاخنیویەتە ڕۆمانەکەی.

ئەم کتێبە، بەرهەمی وەهمسازیی نووسەرەکەیەتی کە دواجار کە خوێنەر لە خوێنەوەی دەبێتەوە، نازانێت ئەوەی خوێندییەوە ڕۆمان بوو، یان ورێنەی نووسەرێك. چونکە ئەوەندە ڕووداوی نابابەتی، وەهمی و نائۆرگانیکی کە هیچ پەیوەندییان بەیەکەوە نییە لە بەناو ڕۆمانەکەیدا هەن. بۆنموونە:([illegible]

[illegible] ([illegible].

[illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]:

*لاپەڕە 9 نووسیویەتی: ([illegible]). [illegible].

*[illegible] 24 [illegible]: (خەنجەری زۆر تیژ). زۆرتیژ چ مانای هەیە جگە لە درێژکردنەوەی ڕستە و ڵاپەڕە نەبێت؟ مەگەر خەنجەرو شمشێرخۆیان هێمانین بۆ تیژی؟.

*لاپەڕە 36 نووسیویەتی: ([illegible]). [illegible]. [illegible]!.

*[illegible]37 [illegible]: (تەواو و کامل). هەردووکییان یەك مانایان هەیە.

*لاپەڕە 40 نووسیویەتی: ([illegible]). [illegible] !.

*[illegible]46 [illegible]: (ڕێگاکە بە پێیان هەشت دەقە بوو، نەدەکرا بەدرێژایی ئەو ڕێگەیە هیچ نەڵێم). سەرنج لە درێژی ڕێگاکە و ماوەی خولەکی ڕێگاکە بدەن!!.

لاپەڕە 74 نووسیویەتی: ([illegible]). [illegible].

[illegible] 77 [illegible]: (ئەو ژنە کەرەی من چی نەکرد) ئەگەر ڕۆمانێك ژن بە کەر بچوێنێت، کە کەر هێمای بێ ئەقڵی و گەمژەییە، ئاخۆ شایەنی ئەوەیە خوێنەران بیخوێننەوە و کاتی خۆیانی بۆ تەرخان بکەن؟.

*لاپەرە 78 نووسیویەتی: ([illegible]). [illegible]

[illegible]
[illegible]!!.
*[illegible] 79[illegible]: (نووسەرەکان لای من خوێڕی و سەرسەری موحتەڕەمن، بوودەڵە و قونلێکەوتوون، وەك ئەفلام کارتۆنن).
کۆمێدیاکە لەوە دایە خۆشی نووسەرە!!!..
ڵـــــاپە□ 82: ([illegible] !!).
*[illegible] 82[illegible]:(کتێب ئەو ژەهرە پیسەیە کە مرۆڤ دەکاتە دەعباو قاڵۆنچە).ئەو بەڕێزە، بە ئاشکرا دەیەوێت خەڵك فێری نەخوێندەواری و جەهل بکات، لە ڕێی نابووتکردن وپیس نیشاندانی کتێب. کەچی گوایە ڕۆمانیش دەنووسێت!!.
لاپــەڕە 85 نووســیویەتی: ([illegible]). [illegible] !!..
*[illegible] 94 [illegible]:(خوێڕیەتیش قانونی خۆی هەیە، دەبێ بزانێت بەرامبەر بەکێ خوێڕی دەبیت). ڕۆمان جیهانێکی بچوککراوەیە، سەیرم پێ دێت لای کەسانێك ڕۆمانـنووسین هێندە سادە و بێ بەهاو بێ مانا بێت، کە شوێنی ئەو جۆرە دەربڕینانەی تێدا ببێتەوە!!..
*لاپەڕە 116 نووسیویەتی: ([illegible]) [illegible].
*[illegible] 126 [illegible]:(ئەوشێتانەی عەقڵێکییان نەبووخۆیان داپۆشن). جا ئەگەر ئەقڵیان هەبوایە بۆ شێت دەبوون!.
*لاپــــەڕە 245 نووســــیویەتی: ([illegible]) [illegible].
*[illegible] 246[illegible]:(خودا حیسابی بانکی ب□ عەبدەکانی دەکاتەوە). لە□استیدا، ئەو ج□رە گوزارشتکردنانە، نیشانەی هەژاری نووسەرن لە نووسینی ڕۆمان!.
*لاپــەڕە 254 نووســیویەتی: ([illegible]). [illegible]!.
*[illegible] 286 [illegible]: (یەك مانگی تەواو قەلەق و ڕاڕابوو).مەگەر قەلەق و ڕاڕا هەردووکییان هەریەك نین؟.
*لاپــەڕە 315 نووســیویەتی: ([illegible]). [illegible]!.
[illegible]:
*[illegible] 56 [illegible]:(بانگێکی لەو کوڕە کرد) سەیری ئەو داڕشتنە زمانەوانییە بکەن.
*لاپەڕە 57 نووسیویەتی:(ئەو غوربەتە بە ئاشکرا بەناوچاوانییەوە

نووسرابوو).
*لاپـەڕە 58 نووسـیویەتی:(□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□□□). □□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□.
*□□□□□□ 71 □□□□□□□□□□□□:(مەکە) بێگومان هەڵەیە دەبێ بنووسرێت(مەککە)چونکە مەبەست شاری(مەککە)یە.
لاپەڕە 83نووسیویەتی:(□□□ □□□□□ □□□□□). □□ □□□□□□□ □□□□□□.
*□□□□□□ 86□□□□□□□□□□□:(مللی ڕێی گرتە بەر). کە دەبوو بنوسێت(ملی ڕێی گرتە بەر).واتە بەیەك پیتی(ل)نەك دوو.
لاپەڕە 138 نووسیویەتی:(□□□□). □□□□□□□□□ □□□□□!.
□□□□□□ 140 □□□□□□□□□□□□:(گرنگترین).
ئەمانە و زۆر هەڵەی دیکەش. بێگومان هیچ ژانرێکی ئەدەبی وەکو ڕۆمان،پێویستی بە ئاگایی و ڕۆشنبیرییەکی قووڵ نییە. ئەوانەی دەیانەوێت بە زمانێکی هەژار لە ڕووی دەربڕینەوە و بە پاشخانێکی ڕۆشنبیری لاوازەوە ڕۆمان بنووسن،لە هەنگاوی یەکەمدا سەرکەوتوو نابن. ئەوانە وەهمێك و ورێنەیەکی نێوخەیاڵی خۆیان دەخەنە سەر کاغەزو ناوی دەنێن ڕۆمان، بەداخەوە لەوەش دڵنیان کە زۆر کەمن ئەوخوێنەرانەی وەهم و ڕۆمان لە یەکتری جیابکەنەوە، بۆیە دەزانن کارەکەیان بە بێدەنگی تێدەپەڕێت. لەدایکبوونی دووەم، هیچ بنەمایەکی ڕۆمانی تێدا نییە لە ڕوانگەی من وەك خوێنەرێك. هەر ڕۆمانێك خوێنەر بەدوای خۆی کە مەندکێش نەکات، بڕوام وایە نووسینێکی سادە و ئاساییە بەناوی ڕۆمان کە هەموو کەس دەتوانێت بینووسێت. هیوادارم ڕۆمانیش بە دەردی شیعر نەچێت، کە دوایین ژانڕە لە ئێستادا دەزگاکانی چاپ و بڵاو کردنەوە بیر لەچاپکردنی بکەنەوە!!!…

*پەراوێز/ لە دایکبوونی دووەم/ نووسینی(پێشڕەو عەبدوڵا)/ ساڵی چاپ_ 2019.

*ئەم بابەتە لە ڕۆژنامەی وشە بڵاوکراوەتەوە…